

Skolevalg

Skolevalg holdes ved offentlige og private videregående skoler i forbindelse med stortings-, sametings-, kommune- og fylkestingsvalg. 2025 er valgår - også i skolen. Skolevalget arrangeres 1. og 2. september.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 27.02.2023

Skolevalg, skoledebatter og valgtorg skal gi elevene opplevelsen av å være en aktiv medborger i et demokrati, og gi dem en praktisk innføring i demokratigrunnet. Skolevalget er en del av skolens oppdrag for å fremme demokrati og medborgerskap, og oppfyller kompetansemål i læreplanen.

Vi samarbeider med Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør om skolevalget. Sammen ivaretar vi personvern etter gjeldende lovverk. For skolevalget er vi behandlingsansvarlig og Sikt er databehandler. Valgdirektoratet bidrar med informasjon om det ordinære valget.

Demokrati og medborgerskap som tverrfaglig tema i skolen skal gi elevene kunnskap om demokratiets forutsetninger, verdier og spilleregler, og gjøre dem i stand til å delta i demokratiske prosesser. Opplæringen skal gi elevene forståelse for sammenhengen mellom demokrati og sentrale menneskerettigheter som ytringsfrihet, stemmerett og organisasjonsfrihet. Overordnet del 2.5.2

Demokrati og medborgerskap er et av de tverrfaglige temaene i overordnet del av læreplanverket. Gjennom skolevalget får elevene muligheten til å delta i politiske diskusjoner, få kunnskap om politiske retninger og selv avgi stemme i skolevalget.

Skoleeier skal sørge for gode demokratiske prosesser når skolene planlegger og gjennomfører debatter og valgtorg lokalt. Ytringsfriheten skal gjelde ved gjennomføring av all aktivitet i forbindelse med skolevalgene.

Vi har disse anbefalingene til arbeidet:

- Vi anbefaler å begrense antallet partier i skoledebatten. Skolevalg er primært en del av elevenes demokratiopplæring og skal foregå på skolens premisser. Evalueringen etter forrige skolevalg viste at det ikke bør delta mer enn ni partier i skoledebatten. En måte å begrense antallet partier på, er å invitere inn partiene som hadde en oppslutning på minst 1 prosent ved forrige valg. Vi oppfordrer til dialog for å komme frem til best mulig løsning for dette lokalt. Begrunnelsen for denne anbefalingen er knyttet til den praktiske og pedagogiske gjennomføringen av debatten.
- Vi anbefaler at alle politiske ungdomspartier kan delta på valgtorg med egen stand på skolene etter debatten. Begrunnelsen for dette er at mangfoldet de ulike politiske partiene representerer er med på å sikre mangfoldet av demokratiske forutsetninger, verdier og spilleregler og gjør elevene i stand til å delta i demokratiske prosesser.
- Vi anbefaler at ingen politiske partier skal ekskluderes basert på deres innhold, så lenge ytringene holder seg innenfor norsk lov. Begrunnelsen for dette er at opplæringen skal gi elevene forståelse for sammenhengen mellom demokrati og sentrale menneskerettigheter som ytringsfrihet, stemmerett og organisasjonsfrihet. De skal få innsikt i at demokratiet har ulike former og uttrykk.

Skolevalg er en del av demokratiopplæringen

Skolevalget er et viktig arbeid som skal øke elevenes demokratiforståelse, og fremme oppslutning om demokratiske verdier og holdninger og demokratiet som styreform. Elevene skal øve opp evnen til å tenke kritisk, lære seg å håndtere meningsbrytninger og respektere uenighet.

Alle som jobber med skolevalget må sikre at arbeidet skjer i samsvar med regelverket for trygt og godt skolemiljø.

Demokratiopplæring i overordnet del

Opplæringens verdigrunnlag

Skolen skal bygge sin praksis på verdiene i opplæringslovens formålparagraf. Formålparagrafen uttrykker verdier som samler Norge som samfunn. Verdiene er grunnlaget for vårt demokrati og skal hjelpe oss å leve, lære og arbeide sammen i en kompleks samtid og i møte med en ukjent framtid.

Demokrati og medvirkning

Skolen skal gi elevene mulighet til å medvirke og til å lære hva demokrati betyr i praksis.

Opplæringen skal fremme oppslutning om demokratiske verdier og demokratiet som styreform. Den skal gi elevene forståelse for demokratiets spilleregler og betydningen av å holde disse i hevd. Å delta i samfunnet innebærer å respektere og slutte opp om grunnleggende demokratiske verdier som gjensidig respekt, toleranse, den enkeltes tros- og ytringsfrihet og frie valg. Demokratiske verdier må fremmes gjennom aktiv deltakelse i hele opplæringsløpet. [Les mer om opplæring i demokrati og medvirkning.](#)

Skolen skal fremme demokratiske verdier og holdninger som motvekt mot fordommer og diskriminering. Skolen skal også skape respekt for at mennesker er forskjellige, og elevene skal lære å løse konflikter på en fredelig måte.

Tverrfaglige temaer

Skolen skal legge til rette for læring innenfor [de tre tverrfaglige temaene](#) folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap, og bærekraftig utvikling.

De tverrfaglige temaene inngår bare i de fagene der de er en sentral del av kompetansen, og de er ikke egne fag. Ulike sider ved de tverrfaglige temaene ivaretas i ulike fag. Selv om et tverrfaglig tema ikke inngår i en læreplan, kan temaet likevel tas inn i opplæringen i faget.

Tekstene om de tverrfaglige temaene i læreplaner for fag gir føringer for arbeidet med temaene i kompetansemålene.

Demokrati og medborgerskap

Demokrati og medborgerskap som tverrfaglig tema i skolen skal gi elevene kunnskap om demokratiets forutsetninger, verdier og spilleregler, og gjøre dem i stand til å delta i demokratiske prosesser. Opplæringen skal gi elevene forståelse for sammenhengen mellom demokrati og sentrale menneskerettigheter som ytringsfrihet, stemmerett og organisasjonsfrihet. [Overordnet del 2.5.2](#)

Eksempler på kompetansemål i fag i vgs

Samfunnskunnskap vg1/vg2

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Elevene skal forstå at de kan bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling gjennom å være aktive medborgere og påvirke samfunn og arbeidsliv nå og i framtiden.

Samfunnskunnskap skal bidra til at elevene blir aktive medborgere som videreutvikler kompetansen sin på grunnleggende demokratiske verdier som medbestemmelsesrett, likestilling, ytringsfrihet og respekt for menneskerettighetene. Se mer i læreplan i samfunnskunnskap vg1/vg2.

Tverrfaglige temaer

I samfunnskunnskap handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om å øke elevenes kritiske bevissthet om samfunnet de er deltakere i. Elevene skal utforske hvordan de kan påvirke samfunnet rundt seg i dag og i framtiden.

Kjerneelementer

Medborgerskap og bærekraftig utvikling handler om demokratisk medborgerskap, samfunnsdimensjonen av bærekraftig utvikling og hvordan mennesker samarbeider, organiserer seg og tar beslutninger i samfunnet. Dette innebærer også at elevene skal få handlingskompetanse til å medvirke i demokratiske prosesser og samfunnsforming.

Kompetansemål

- utforske og presentere dagsaktuelle temaer eller debatter ved å bruke samfunnsfaglige metoder, kilder og digitale ressurser, og argumentere for egne og andres meninger og verdier
- utforske hvordan interesser og ideologisk ståsted påvirker våre argumenter og valg av kilder, og reflektere over hvordan det gir seg utslag i forskjellige meninger
- reflektere over hva det innebærer å være medborger, og sammenligne hvordan politiske systemer er organisert i forskjellige land og områder

Politikk og menneskerettigheter

Kompetansemål

- reflektere over hva det innebærer å være medborger, sammenligne ulike staters styreform og analysere demokratiets utvikling og utfordringer
- vurdere menneskerettighetenes betydning for demokratiet og velferdsstaten
- gjøre rede for det norske politiske systemet lokalt og nasjonalt og drøfte hvilke utfordringer det norske demokratiet står overfor

Se mer i læreplan for politikk og menneskerettigheter.